

29 MAR 2002

**HEALTH BEHAVIOR ON RISK REDUCTION AND HEALTH OUTCOME
AMONG PREGNANT WOMEN OVER 35 YEARS OLD :
AN ANALYSIS OF LINEAR STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL**

SOMMAI KOCHANAM

2

**With compliments
of**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION (POPULATION EDUCATION)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2001

ISBN 974 - 04 - 1084 - 7

COPY RIGTH OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH
S697h
2001
c.2

Copyright by Mahidol University

4037354 SHPE/D : MAJOR : POPULATION EDUCATION; Ed.D. (POPULATION EDUCATION)

KEY WORDS : HEALTH BEHAVIOR, RISK REDUCTION, HEALTH OUTCOME,
PREGNANT WOMEN.

SOMMAI KOCHANAM : HEALTH BEHAVIOR ON RISK REDUCTION AND HEALTH
OUTCOME AMONG PREGNANT WOMEN OVER 35 YEARS OLD : AN ANALYSIS OF LINEAR
STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL. THESIS ADVISOR : SUPAVAN PHLAINOI, Ed.D.,
BUPPHA SIRIRASSAMEE, Ph.D., RASIG ROUNGSIPRAGARN, M.D. 255 p. ISBN 974-04-1084-7

The objective of this research was to develop and validate the linear structural relationship model of health behavior on risk reduction, and to study health behavior that affected the health outcome among pregnant women over 35 years old. The structural components were : the factor of individual, health service system, social support and perception. The sample was composed of 291 pregnant women who attended ante-natal clinics of all hospitals in the 11th region of public health. Questionnaires were used to collect the data for both quantitative and qualitative research. Statistical analysis for descriptive and linear structural relationship was done with SPSS and LISREL program. The qualitative data were analyzed by content analysis. The results were found as follows :

Health behavior on risk reduction was good, but utilization of health service in the aspect of counseling was fair. 37.5 % and 12.3 % of the sample had body weight loss and showed an increase in blood pressure respectively. The proposed model was completely fitted with the empirical data (Chi-square = 66.32, $p = 0.073$, AGFI=0.94, RMR=0.055). Individual, health service system, social support and perception factor had a positive and direct influence on health behavior on risk reduction. In addition, individual factor had an indirect influence on health behavior on risk reduction through social support and perception factor. Health service system also had indirect influence on health behavior on risk reduction through perception factor. The coefficient of determination for structural equation was 87.5 %.

Qualitative research revealed that daily dietary intake, resting and counseling behavior obviously effected the health outcome. Moreover, age, gravidity, history of abortion and access to maternal and child health service were intervening factors related to health outcome.

The recommendations based on this finding were : 1) Public health service should emphasize family planning for married women who are over 35 years old; 2) Referral system of prenatal diagnosis and the nutritious supplement scheme should be done in community hospitals in order to service pregnant women over 35 years old; 3) Pregnant women over 35 years old must be perceived as susceptible to risk, severity of risk and they should be made aware of the benefits of counseling by the participation of public health personnel and their husbands.

4037354 SHPE/D : สาขาวิชา : ประชากรศึกษา ; ศษ.ค. (ประชากรศึกษา)

สมหมาย คชนาม : พฤติกรรมสุขภาพที่ลดภาวะเสี่ยงและผลลัพธ์ทางสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์อายุมากกว่า 35 ปี : การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (HEALTH BEHAVIOR ON RISK REDUCTION AND HEALTH OUTCOME AMONG PREGNANT WOMEN OVER 35 YEARS OLD : AN ANALYSIS OF LINEAR STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศุภวัลย์ พลายน้อย, กศ.ค., นุปผา ศิริวิเศษ, Ph.D., รติก รั้งสิ-ปราคากร, พ.บ. 255 หน้า. ISBN 974-04-1084-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Structural Relationship Model) ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมสุขภาพที่ลดภาวะเสี่ยง และศึกษาพฤติกรรมสุขภาพที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ทางสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์อายุมากกว่า 35 ปี โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย ปัจจัยระบบบริการสุขภาพ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือหญิงตั้งครรภ์อายุมากกว่า 35 ปีที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาลของรัฐในเขตสาธารณสุขที่ 11 จำนวน 291 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC และ LISREL การวิจัยคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้

หญิงตั้งครรภ์อายุมากกว่า 35 ปีมีพฤติกรรมสุขภาพที่ลดภาวะเสี่ยงอยู่ในระดับดี แต่พฤติกรรมสุขภาพด้านการรับคำปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ขณะตั้งครรภ์มีน้ำหนักไม่เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ร้อยละ 37.5 และมีความดันโลหิตสูง ร้อยละ 12.3 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square=66.32, p =0.073, AGFI = 0.94, RMR=0.055) ปัจจัยระบบบริการสุขภาพ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลในเชิงบวกทางตรงต่อพฤติกรรมสุขภาพที่ลดภาวะเสี่ยง นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคลยังมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยการรับรู้และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ส่วนปัจจัยระบบบริการสุขภาพมีอิทธิพลทางอ้อมโดยส่งผ่านปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นได้ร้อยละ 87.5 ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าพฤติกรรมมารับประทานอาหาร การพักผ่อน การรับคำปรึกษา อายุ จำนวนครั้งการตั้งครรภ์ ประวัติการแท้งและการเข้าถึงบริการอนามัยแม่และเด็กส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางสุขภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งควรเน้นการวางแผนครอบครัวในหญิงอายุมากกว่า 35 ปี จัดให้มีระบบส่งต่อเพื่อการตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ก่อนคลอดและส่งเสริมภาวะโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์อายุมากกว่า 35 ปี นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้หญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน อันตรายจากการตั้งครรภ์ และใช้บริการสุขภาพด้านการรับคำปรึกษาให้มากขึ้นโดยความร่วมมือของหญิงตั้งครรภ์ สามีและบุคลากรสาธารณสุข